

**TILLYKKE!
I HAR VUNDET**

Familien Espenhain vandt en håndværker og 10.000 kroner til materialer i

Gør Det Selv's store konkurrence.

Følg deres vej til det flotte, nye bryggers – vi har delt det store projekt i fire etaper:

■ Stengulv med sildebensmønster
Nr. 1/2005

■ Rustikke skabe med murede vanger
Nr. 2/2005

■ Bordplade med zink

■ Højskabe med masser af plads
Nr. 4/2005

**Se endnu mere på
www.goerdetselv.dk**

Her finder du artiklerne om de første to etaper af det store bryggersprojekt
Fri adgang for abonnenter

SÅ FLOT SOM I GAMLE DAGE:

ZINK PÅ BORDET

– billigere end rustfrit stål

Træ er for almindeligt. Rustfrit stål er for klinisk, synes Janna og Torben Espenhain, da de skal vælge bordplade til deres nye bryggers. Zink er derimod det helt rigtige materiale. Det blev brugt flittigt i grovkøkkener tilbage i 1800-tallet og passer derfor perfekt til skabene og gulvet i den gamle stil.

Når konerne eller tjenestepigerne for godt hundrede år siden knoklede i grovkøkkenet, var det ofte ved et bord beklædt med zink. Fra midten af 1800-tallet var zink nemlig løsningen, når overfladen skulle kunne holde til vandpaskeri og beskidt arbejde – lige indtil nye materialer som fx rustfrit stål begyndte at fortrænge zinken omkring 1930'erne.

For Janna og Torben, der drømmer om et bryggers efter gamle traditioner, er zink derfor et oplagt valg. Zinkbordet lever op til deres krav om at være praktisk, det ser rustikt ud, og så står det flot til gulvet af teglsten og skabene med de grove hængsler.

Som ekstra gevinst kan de glæde sig over, at materialet er både billigt – 300 kr. pr. løbende meter – og nemt at arbejde med. I modsætning til stål, der er hårdt, stift og bør overlades til fagfolk, er zinken blød og let at bukke.

Den bløde overflade betyder dog også, at pladen ret let får ridser, men for Janna og Torben er det blot naturlig patina – et bevis på, at bryggerset bliver brugt.

VIGTIGT

Pas på med madvarerne

Der er ingen sundhedsmæssig risiko ved at lægge madvarer på zinkbordet, men du skal være opmærksom på, at syrlige sager som appelsiner og rabarber kan skjolde overfladen. Derfor er det en god idé altid at bruge et spækbræt, når der er mad på bryggersbordet.

Parat til start. Torben har hentet rullen med zink hos smeden og er klar til at klæbe den på en spånplade, forstærket med lister.

Den nye bordplade tåler alt fra jord til vand. Zinkbeklædningen er bukket hele vejen rundt om forkanten og hæftet fast – nemt og elegant.

Sådan bygges bordpladen op ... ►

BORDPLADEN

Underlaget gøres parat

Den bløde og tynde zinkplade har brug for et fast og plant underlag, der kan mindske risikoen for, at pladen bliver bulet af stød og slag. Underlaget bliver ikke at se, når først pladen er monteret, så Torben vælger den billigste løsning: en 19 mm spånplade, der forstærkes langs kanterne med høvlede lister.

Standardbredden på spånplader er 122 cm – og zinkpladen er 68 cm bred. Derfor skal spånpladen blot halveres med en rundsav, så bordpladen bliver 61 cm bred, og zinken kan få et ombuk på 7 cm langs forkanten.

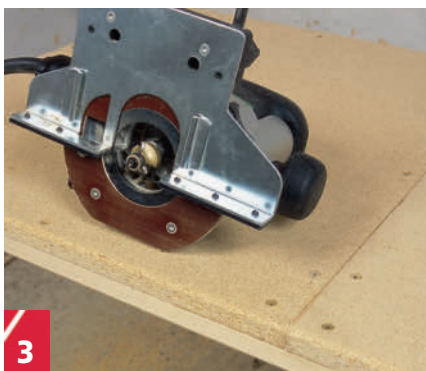
Torben og Jannas bryggersbord er så langt, at de må forlænge spånpladen med et ekstra stykke plade. Forlængerpladen placerer de i den modsatte ende af vasken for at undgå, at monteringen af vasken kommer til at kolidere med samlelisten.

Underlaget samles af spånplade og kantlister. Kantlisterne (C) i hele bordpladens længde limes og skrues fast under kanterne af pladen (A) – her bruges 4 x 35 mm skruer. Herefter skubbes samlelisten (E) halvt ind under pladekanten og limes og skrues fast.

Forlængerpladen (B) limes og skrues fast – skruerne undersænkes, og der skal godt med lim på de to pladekanter, der mødes. Herefter monteres endelisterne (D).

Pladens forkant afrundes både foroven og forneden. Torben bruger en overfræser med rundingsjern, men du kan også bruge først groft og så fint slibepapir på en klods.

ADVARSEL

Pas på med saltsyren

Saltsyre er en stærk syre, der virker ætsende på hud og slimhinder – derfor skal den omgås med forsigtighed. Brug altid åndedrætsværn med kulfilter, når du arbejder med saltsyre indendørs, men flyt hellere arbejdet ud i den friske luft. Husk også handsker, beskyttelsesbriller og gammelt tøj, mens du arbejder. Skulle du alligevel få saltsyre på huden, så skyl straks og længe med vand. Ætsninger skal behandles af en læge.

Patinerer med saltsyre giver stærk overflade uden skjolder

Til at begynde med har Torben og Janna ingen planer om at behandle zinkbordet med noget – det skal blot have lov at patinere og med tiden blive mat som gamle zinktagrender. Det viser sig dog, at deres plan ikke holder helt: Patineringen går meget langsomt inden døre – og alle våde ting efterlader grimme skjolder på zinken.

Derfor beslutter Janna og Torben sig for at behandle bordet med saltsyre. Det får zinken til at oxydere og efterlader pladen med en flot og robust overflade, der er mere sort end grå og mere mat end

blank. Torben behandler først bordpladen efter monteringen, men det er klart bedst at gøre det, inden vasken lægges i og pladen monteres. Så kan du nemlig arbejde udendørs.

Pladen gnides først med en skuresvamp eller meget fint slibepapir, så overfladen bliver brudt. Herefter smøres saltsyren på pladen med en pensel, og så skal den straks tørres helt af igen med en klud, der vrides op i vand.

Det er vigtigt først at øve sig på nogle småstykker – det giver en god fornemmelse af, hvor hurtigt arbejdet skal gå, og hvor mange gange der skal tørres efter med kluden.

Våde ting efterlader skjolder på den ubehandlede zinkplade. Skjolderne bliver mindre synlige med tiden, men det vil Janna og Torben ikke vente på – de behandler i stedet pladen med syre.

Zinkpladen limes på

Det er mest almindeligt at købe zink i stykker på 1 x 1 eller 1 x 2 meter. Men til opgaver som denne er der heldigvis en anden løsning: Hos den lokale smed kan Torben bestille en 68 cm bred bane zink, der skæres af en stor rulle og derfor fås i netop den længde, der er brug for. Prisen er cirka 200 kr. pr. meter, så med underlag og kantlister kommer hele bryggersbordet kun til at koste omkring 300 kr. pr. løbende meter.

Den bløde zink er ret nem at bukke rundt om underlagets forkant, men først skal hele pladen limes fast, og limen skal have lov at tørre natten over.

Først limes zinken fast. Torben starter med at sætte afdækningstape lige over forkantens afrunding og kommer så monteringslim på pladen. Der skal være en pølse lim for hver 5 cm plade, og limen trækkes herefter ud med en fintandet tandspartel.

Zinkpladen (F) rulles ud, så zinkens bagkant flugter med spånpladens bagkant. Herefter lægger Torben pladen ned på gulvet og går hen over den med små skridt.

Zinken spændes ned mod spånpladen langs forkanten og enderne. Torben lægger lister mellem tvingerne og zinkpladen for at beskytte mod trykmærker.

Næste dag skæres den overskydende zink af langs enderne. Torben vender bordpladen og skærer med stiksaven fra undersiden, så zinken ikke flosser.

Zinken bankes ned om forkanten ved hjælp af en lang slagklods og en hammer. Oven på bordet er spændt en hjælpeleste, som holder resten af zinkpladen på plads.

Torben kommer monteringslim ned mellem zinkplade og bordkant. Herefter spænder han hjælpelesten mod bordkanten og bukker zinken rundt om kantlisten (C).

Zinken sømmes fast til kantlisten, mens hjælpelesten stadig er spændt fast – den må først fjernes næste dag. Til slut files zinkens bagkant og ender fri for ujævnheder.

Sådan monteres vasken ... ►

VASKEN

Nem montering med sanitetskit

Det bliver mere og mere almindeligt at bruge en stribe fugemasse, når vasken i køkkenet eller bryggerset skal monteres – måske fordi de fleste har fugepistolen lige ved hånden, når de er i gang med at bygge om. Men faktisk er fugemasse en dårlig løsning – og derfor går den heller ikke hos Torben og Janna.

De monterer vasken på traditionel vis – i sanitetskit, der i modsætning til fugemasse er nemt at fjerne fra bordet, når vasken lægges ned i hullet og overskydende kit trænger ud under kanten.

Sammenlignet med fugemassen har sanitetskittet desuden den fordel, at det ikke hærdner op. Det betyder i praksis, at Janna og Torben altid kan udskifte vasken, hvis den skulle blive for medtaget af livet i bryggerset. Vel at mærke uden at ødelægge den flotte zinkplade.

Torben taper skabelonen, der følger med vasken, fast, så hullet er placeret midt over et skab. Herefter borer han fire huller til stiksaven inden for stregen. Har du ingen skabelon, tegner du vaskens omrids op på bordet, måler 1-2 cm ind og saver efter den inderste streg.

Hullet til vasken saves efter stregen. Torben bruger en stiksav med bimetalklinge og saver nedefra, så zinken ikke skubbes opad. Herefter prøver han vasken i hullet.

Sanitetskittet rulles mellem hænderne til en 1 cm tyk pølse – og lægges på undersiden af vaskens kant. Torben sparer ikke, for det er bedre at bruge for meget end for lidt kit.

Vasken trykkes ned i hullet, og spænde-beslagene nederunder monteres. Det kit, der trænger ud under vasken, fjernes nemt med en plastspartel eller et stykke pap.

Så kan bordpladen lægges på

Endelig er bordpladen klar til at blive løftet på plads – zinken er lagt på, og vasken er monteret ud for et skab.

Selve monteringen tager ikke lang tid, men Torben er alligevel nødt til at strække arbejdet over to dage. Senest dagen før, at bordpladen lægges på, skal man nemlig lime plasticbrikker fast på vangernes bagkant for at få et helt plant underlag. Og denne lim skal nå at tørre, inden pladen skubbes på plads.

Torben starter med at gøre bordpladens underlag plant. Han vager fra forrammen og ind til nogle plasticbrikker, der placeres på vangernes bagkant. Brikkerne limes fast med monteringslim eller fugemasse, som skal have lov at tørre natten over.

Næste dag kan bordpladen monteres. Torben kommer monteringslim oven på brikkerne, lægger pladen på og monterer den med 5 x 60 mm skruer op gennem forrammens forreste liste. Så lægger han tunge bøger langs bordets bagkant i et par dage.

Zink i flere forklædninger

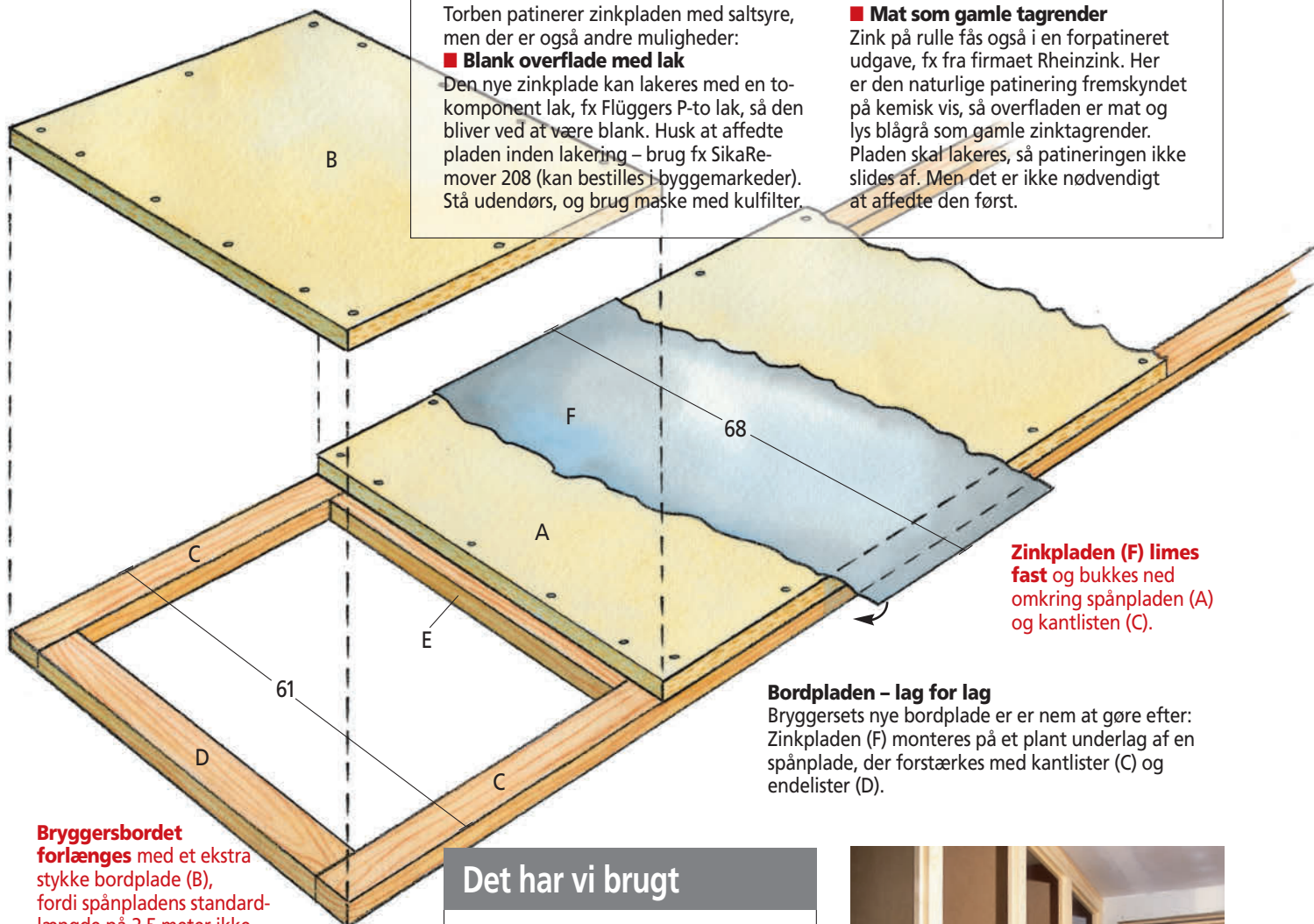
Torben patinerer zinkpladen med saltsyre, men der er også andre muligheder:

■ Blank overflade med lak

Den nye zinkplade kan lakeres med en to-komponent lak, fx Flüggers P-to lak, så den bliver ved at være blank. Husk at affedte pladen inden lakering – brug fx SikaRe-mover 208 (kan bestilles i byggemarkeder). Stå udendørs, og brug maske med kulfilter.

■ Mat som gamle tagrender

Zink på rulle fås også i en forpatineret udgave, fx fra firmaet Rheinzink. Her er den naturlige patinerings fremskyndet på kemisk vis, så overfladen er mat og lys blågrå som gamle zinktagrender. Pladen skal lakeres, så patineringsen ikke slides af. Men det er ikke nødvendigt at affedte den først.

Zinkpladen (F) limes fast og bukkes ned omkring spånpladen (A) og kantlisten (C).

Bordpladen – lag for lag

Bryggersets nye bordplade er nem at gøre efter: Zinkpladen (F) monteres på et plant underlag af en spånplade, der forstærkes med kantlister (C) og endelister (D).

Bryggersbordet forlænges med et ekstra stykke bordplade (B), fordi spånpladens standardlængde på 2,5 meter ikke er nok. Samlingen mellem de to pladestykker laves over en samleliste (E).

Det har vi brugt

Længden af bordpladen = L

19 mm spånplade:

- Bordplade (A), 61 x L cm
- Evt. forlængerplade (B)

21 x 43 mm høvlet fyr:

- 2 kantlister (C) a L cm
- 2 endelister (D) a 52,4 cm
- Evt. samleliste (E), 52,4 cm

0,7 mm zinkplade, 68 cm bred:

- Zinkplade (F), L + 10 cm

Desuden:

- Skureliste af ædeltræ
- Snedkerlim
- 4 x 35 og 5 x 60 mm skruer
- Monteringslim
- 20 mm lange søm, almindelige eller til sømpistol
- Sanitetskit
- Plasticbrikker i forskellige tykkelser

Pris: Cirka 300 kroner pr. meter

3

En skureliste klæbes på bordets kant langs væggen og hen foran vinduet. Det klares nemt med monteringslim. Hullet til blandingsbatteriet laver Torben med en almindelig hulsav.

**I NÆSTE
NUMMER**

Glæd dig til at se, hvordan vi bygger væggen med højskabe.